

VELIBOR JANKOVIĆ

LOREM IPSUM...
LOREM IPSUM / CAESITAS

Salon Galić, Split, 17. veljače - 3. ožujka 2011.

VINKO SRHOJ

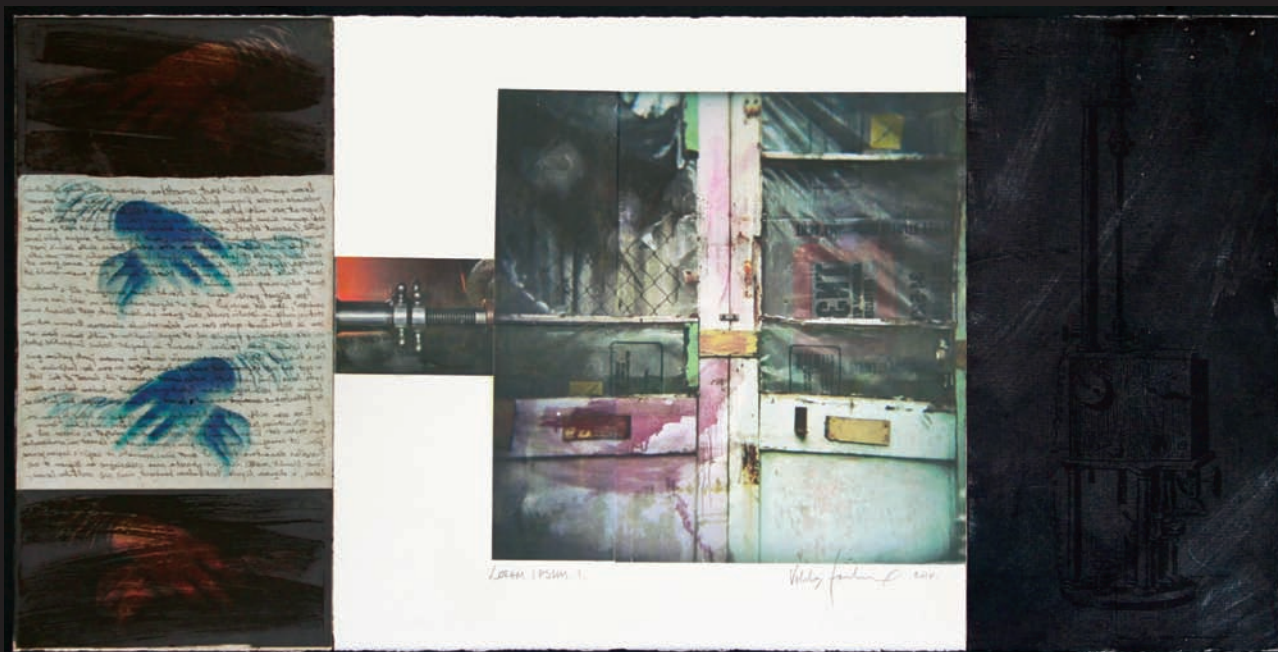
OD APOKSIOMENA DO MUYBRIDGEA
NA RAUSCHENBERGOV NAČIN

U ljeto prošle godine u zadarskoj se Gradskoj loži grafičkim ciklusima Machinae i Lorem Ipsum, predstavio Velibor Janković, skrećući pozornost na sve rjeđu i time neophodniju prisutnost medija koji je pao u drugi plan domaće likovne produkcije. Grafika je u nas danas gotovo izumrla egzotična vrsta koju rijetko vidamo na izložbama i kojom se bavi sve manje umjetnika. Pogotovu je rijetkost vidjeti kombinirane grafičke tehnike na jednome listu, tojest slojevanje grafičkih postupaka koji podrazumijevaju višu tehnološku spremu umjetnika. Stoga „masivna“ uporaba različitih tehnika u Jankovićevoj grafici plijeni posebnu pozornost u vremenu potpune grafičke oskudice podsjećajući nas na slavne dane rauschenbergovskih palimpsest-slika (Rauschenberg je, uostalom, Jankovićeva ljubav iz ranih umjetničkih dana, a njegov grafički opus, odnosno „plošni Rauschenberg“, neskriveno nazočan na tri posljednje izložbe u Galeriji Krševan u Šibeniku, Gradskoj loži u Zadru i sada u Salonu Galić u Splitu). Nastavak već izlaganog ciklusa Lorem ipsum, koji je svoje ime dobio po tzv. slijepom tekstu, odnosno obeznačenom natpisu koji se koristi u tiskarstvu za probne otiske i uzorke prijeloma i tipova slova, pa i nije namijenjen čitanju, sada je dopunjen „sportskim ciklusom“ Lorem ipsum /Caesitas koji označava plavetnilo, odnosno plave tonove koji prekrivaju čitavu površinu. No, da bi predočili koje su tehnike prisutne u ovim radovima valja ih nanizati u gotovo „beskrajnom nizu“ od solvent transfera, akvatinte, rezervagea, colografije, bakropisa, suhe igle, olovke u boji, grafita, da bi, primjerice, samo rezervage sadržavao uporabu tuša, šećera i asfaltnog laka. Da u Jankovićevim grafičkim ciklusima nije u pitanju isključivo demonstracija tehnoloških znanja, svjedoče nam doista zanimljiva rješenja koja na principu asocijativnog kolaža u blizinu dovode krhotine svijeta koji se nudi kao niz brzo promičućih kadrova, jačih i slabijih utisaka i otisaka koji čine svijet koji nas okružuje (često i samo kao slika toga svijeta). U Caesitasu nam se tako nudi svijet sportskih pregnuća, kako onih suvremenih tako i onih iz starine koji su do nas došli kroz svjedočanstva umjetničkih djela, primjerice s grčkih vaza, Muybridge-ovih krono-fotografija i na koncu, kao ishodišnog djela za najnoviji ciklus, glasovitog atleta Apoksiomena. Izboru motiva na Jankovićevim grafikama, naravno, ne terba umanjivati značaj, smatrati ih drugorazrednim fragmentima koji su lako zamjenivi u kolažnom konceptu prizora, no ono što je u prvom planu ipak je „estetika sloje-

va“. Proziranje i prekrivanje, grebanje, protiskivanje, trljanje i premazivanje ipak su glavna senzacija slike. Svi ti slojevani postupci izbijaju u prvi plan kako bi povratno osnažili ikonografiju, ukazujući na svijet koji je mjesto nemira, stalne mijene, propadanja i rađanja, brisanja i ponovnog ispisivanja teksta života. Ima tu i onoga što bi netko mogao prepoznati žalom ili nostalgijom za svijetom kojeg više nema ili nam je ostao u baštinskoj memoriji slika i spomenika, ali i to je tek dijelom istog repertoara prizora koji brzo promiču pred očima miješajući značajno i beznačajno, veliko i malo, antičkog hrvača i njegovu suvremenu inačicu. A sve, na koncu prekriva isto plavetnilo kao boja utisaka koji blijede, udaljavaju se, brišu, nestaju. Jedno je ovdje sigurno: i tvrđi kamen ili bronca antičkog kipa baš kao i Muybridgeova fotografija pokreta ili dio nekog anonimnog stroja koji je odavno zamijenjen novom verzijom, nisu istaknuti po nekoj hijerarhiji, značaju, umjetničkoj ili praktičnoj vrijednosti. Oni su dijelom onog kaotičnog slijeda utisaka kojima nas bombardira vizualna kultura, nadrealizacije života u kojemu se sve može dovesti u vezu sa svime. No, Janković ipak vodi računa da hiroviti kaos ne pravlada, nudeći u slici uvijek neku provodnu nit, neku radnju, predmet ili osobu koji scenarij prizora čine logičnim i protumačivim na asocijativnoj razini. Sada su to, u posljednjem ciklusu, sportaši i dinamizirani život pokretnih fotografija, dok su u Lorem ipsumu i Machinaeima iz 2010. to bili strojevi, stari i novi, pokrenuti ili zaustavljeni u vječnom žrvnju života koji naizmjenice stoji ili se kreće, sjaji ili blijedi, ponovno se pribire pred našim očima kad smo već mislili da je zauvijek izgubljen. Na koncu, da to još jednopm ponovimo, Janković kao jedini naš rauschenbergovac, uputio se u odmjeravanje s velikim američkim umjetnikom i njegovim poznatim grafičkim ciklusima transferiranih fotografija Speculations, Canto i Lotus. Na Rauschenbergovoj podlozi niknuo je princip palimpsest slike, koji upravo zbog mnoštva uporabljenih tehnika sugerira i ono čega kod Rauschenberga nema (ili ima u manjoj mjeri), dojam beskrajnog slojevanja i proziranja. No i unatoč tom naoko kaotičnom scenariju kombiniranja stvarnosnih fragmenata, uvijek je prisutna i geometrijska organizacija kadrova koji svojim oštrim bridovima ipak ne gube konzistenciju ili se pretapaju jedan u drugi. Svijet je tako ipak organiziran, ako ne u veliku logičnu cjelinu, ono u komadiće koji se mogu složiti recimo u dijakronijsku sliku sporta, njegovih prepoznatljivih aktera i umjetnosti koja ih prati.

LOREM IPSUM...

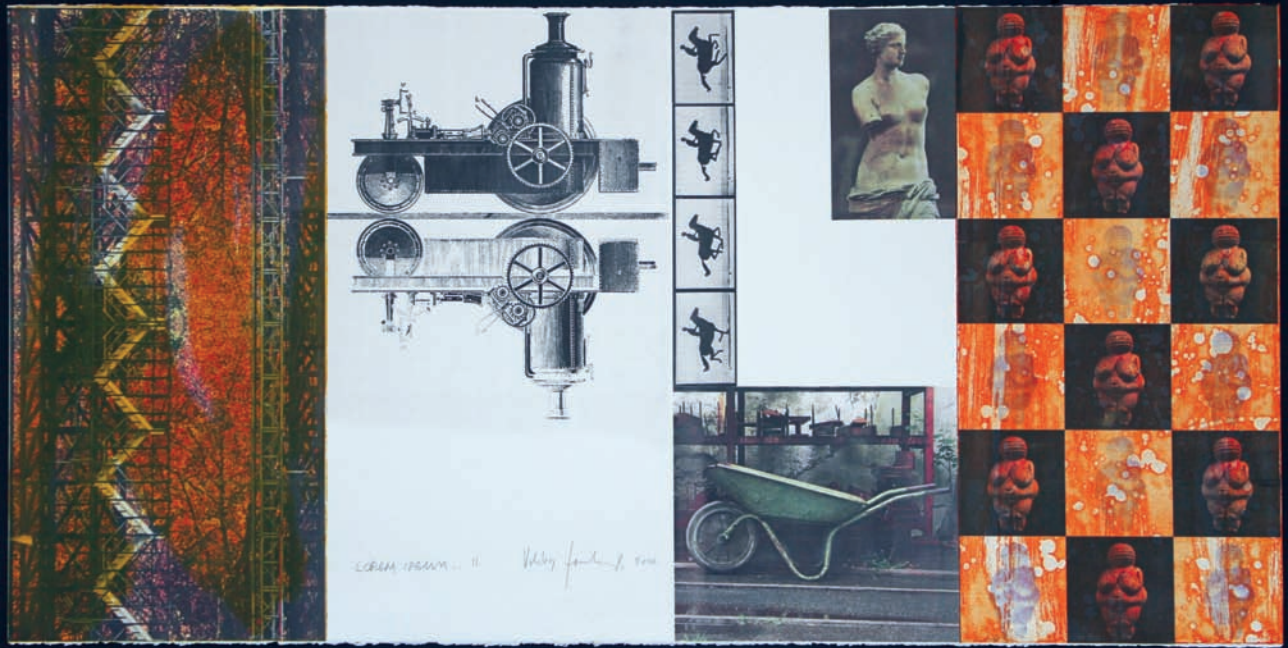
kombinirane tehnike, 2010., 12 listova, 50 x 100 cm
papir: Rosaspina Fabriano, 285g

LOREM IPSUM... I.

Willy Friedrich 2010

LOREM IPSUM... I.

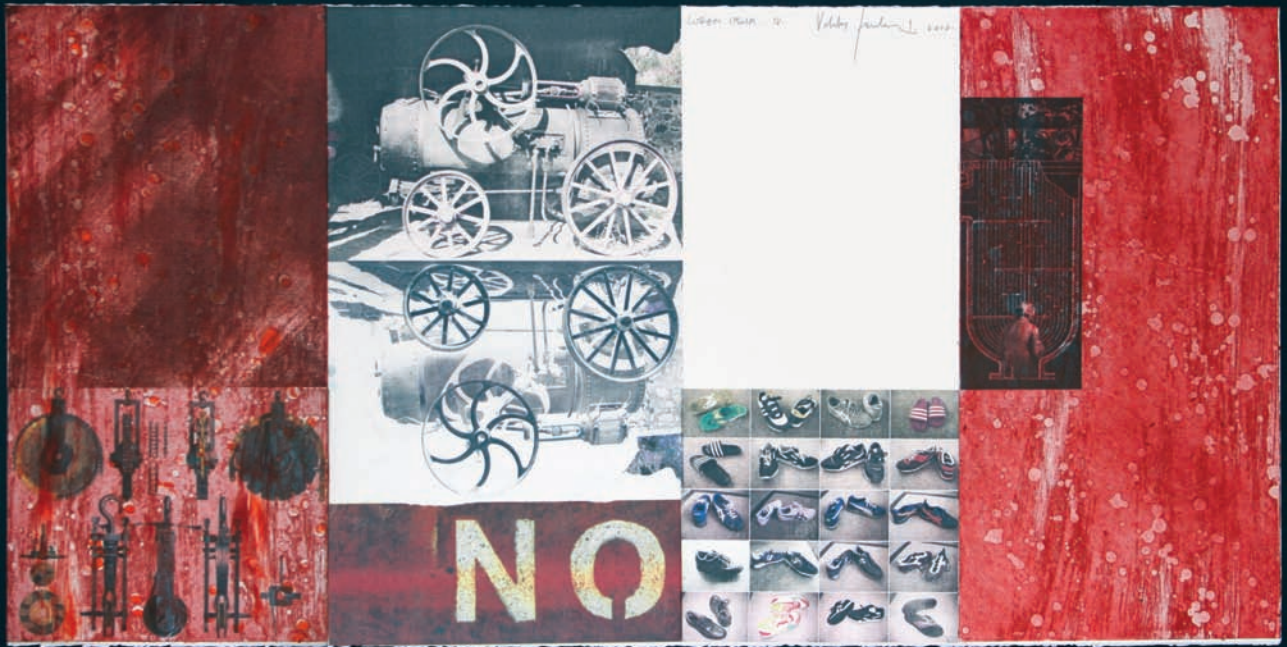

LOREM IPSUM... II. Volby f... 1900

LOREM IPSUM... II.

LOREM IPSUM... III.

LOREM IPSUM... IV.

LOREM IPSUM... V.

LOREM IPSUM... VI.

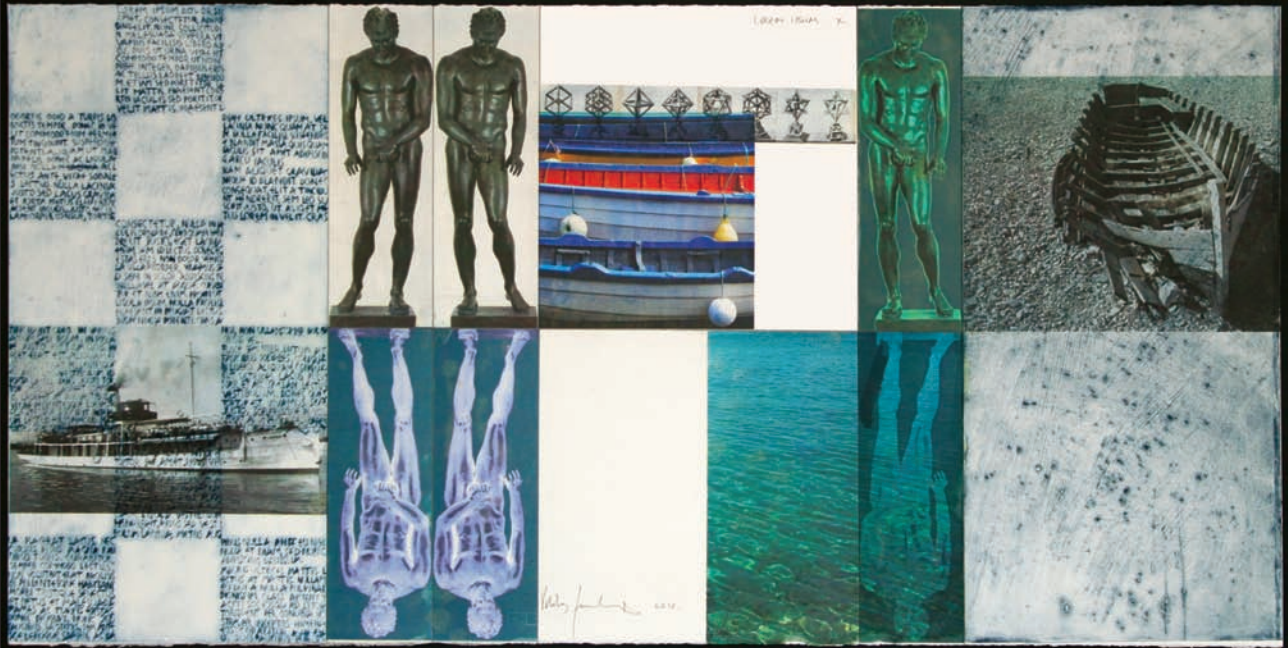
LOREM IPSUM... VII.

LOREM IPSUM... VIII.

LOREM IPSUM... IX.

LOREM IPSUM... X.

LOREM IPSUM... XI.

LOREM IPSUM... XII.

LOREM IPSUM / CAESITAS

kombinirane tehnike, 2011., 12 listova, 70 x 50 cm
papir: Rosaspina Fabriano, 285g

LOREM IPSUM / CAESITAS I.

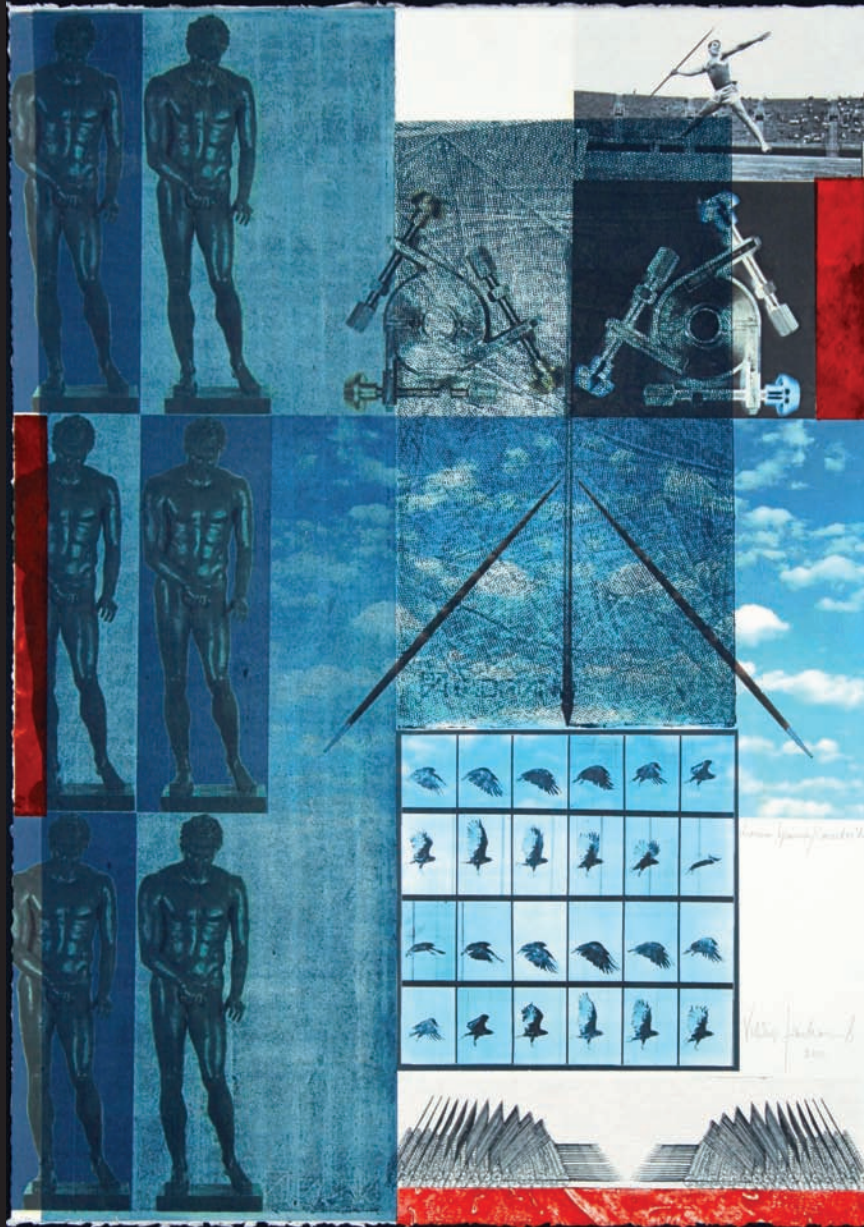
LOREM IPSUM / CAESITAS II.

LOREM IPSUM / CAESITAS III.

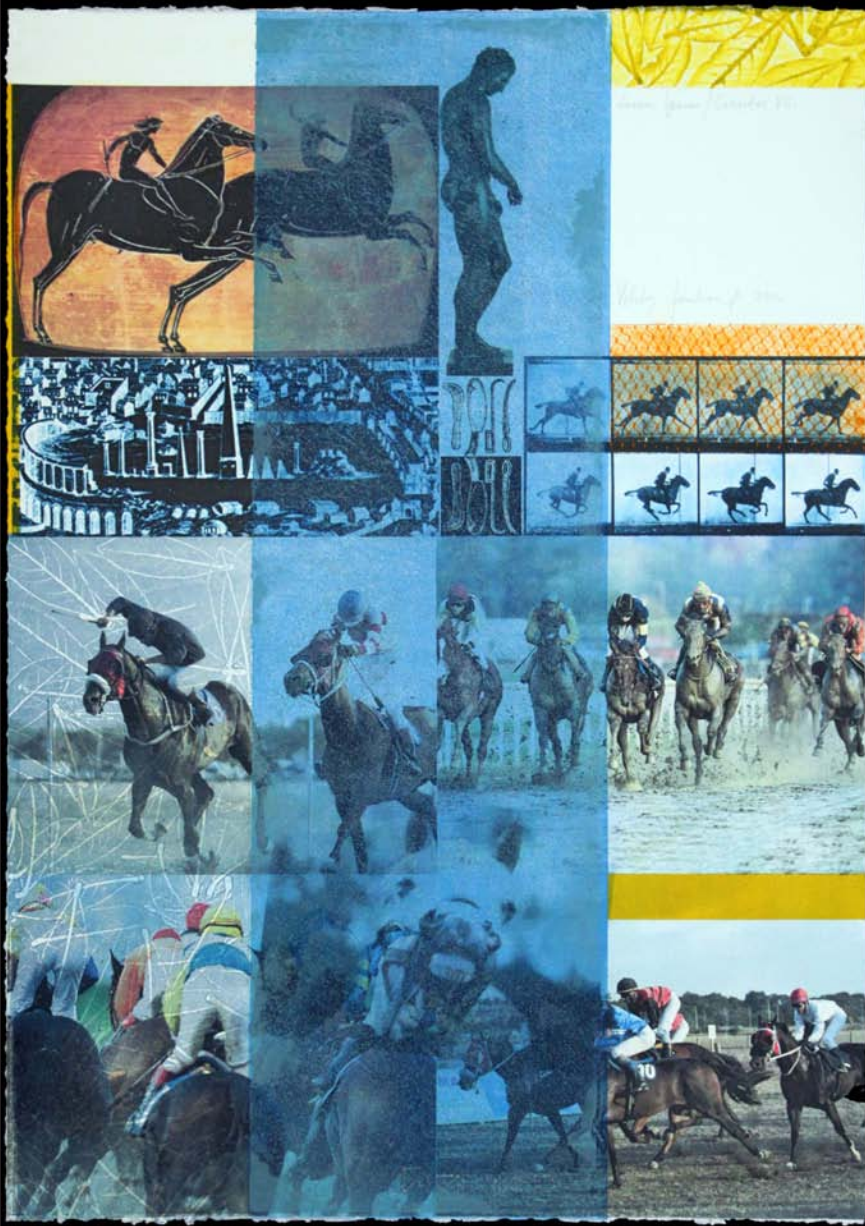
LOREM IPSUM / CAESITAS IV.

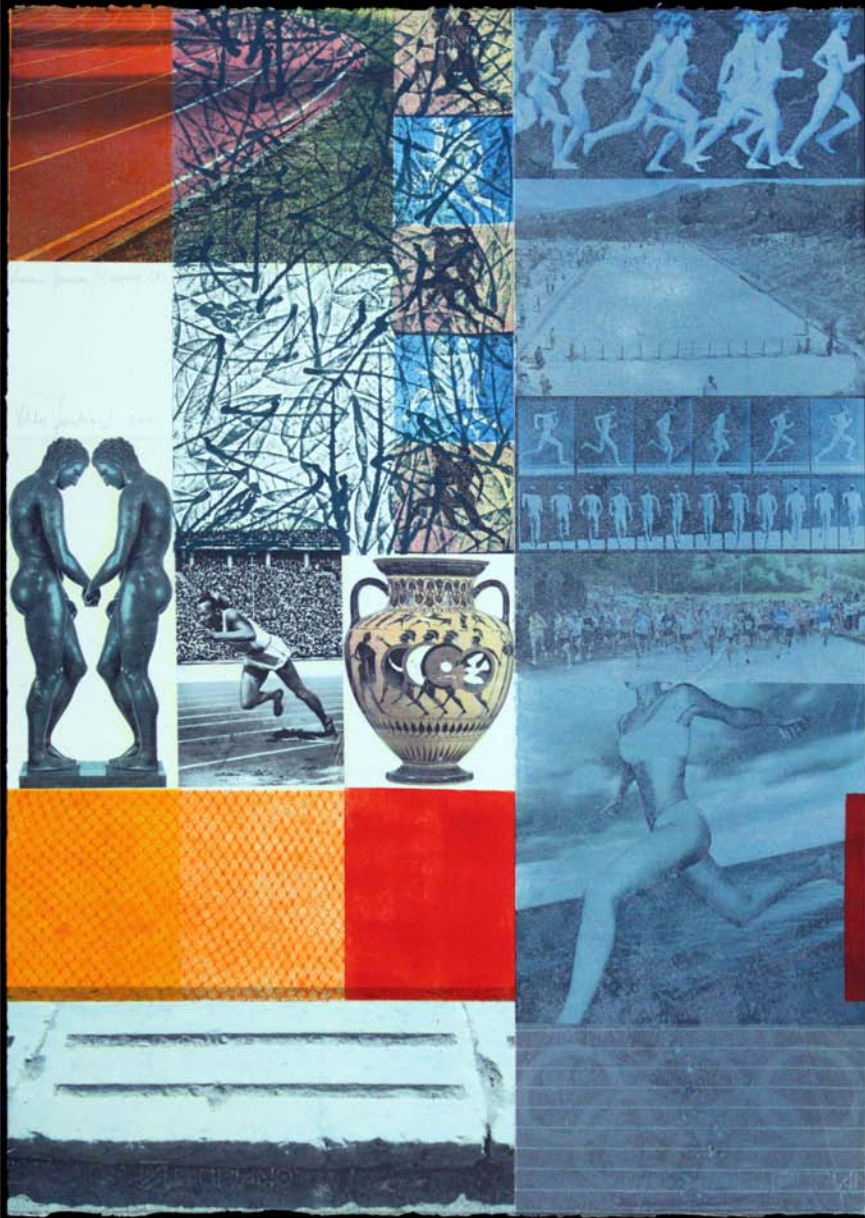

LOREM IPSUM / CAESITAS V.

LOREM IPSUM / CAESITAS VI.

LOREM IPSUM / CAESITAS IX.

LOREM IPSUM / CAESITAS X.

BEZ NAZIVA (PISMO)

aluminij, drvo, svila, solvent transfer, 210 x 260 x 260 cm
2003. / 2010.

Aluminijske ploče objekta "Bez naziva (Pismo)" sa ukucanim tekstom na četiri jezika: hrvatski, engleski, talijanski i njemački, čija hrvatska verzija je otisnuta na sljedećim stranicama kataloga, prvi put su izlagane na Splitskom salonu 2003. godine. Radi se o tekstu pisma što ga je poglavica Seattle uputio američkom predsjedniku 1854. godine povodom zahtjeva da njegovo pleme proda svoju zemlju. Tekst je kroatiziran uz minimalne i nužne izmjene, a svojim sadržajem - aktualan. Bilo je zamišljeno da ploče budu postavljene u podnožju postamenta kipa Božice pravde pred Županijskim sudom u Splitu, no to su nam zabranila gospoda iz suda i iz Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, makar je od njih uredno zatražena dozvola za izlaganje. Objekt je izložen u podrumima Dioklecijanove palače uz drveni postament neadekvatnih dimenzija, na kojem su bile naljepljene odbijenice spomenute gospode. Za zadarsku izložbu "Machinae etc." ploče sudobile dodatak: drvenu konstrukciju koja nosi četiri otiska na svili u tehnici solvent transfera. Time je objekt napokon definiran.

BEZ NAZIVA (PISMO)

KAKO SE MOŽE KUPITI ILI PRODATI NEBO, TOPLINA ZEMLJE? TA IDEJA NAM JE STRANA.

AKO MI NE POSJEDUJEMO SVJEŽINU ZRAKA I BISTRINU VODE, KAKO SE TO MOŽE KUPITI?

SVAKI DIO TE ZEMLJE SVET JE ZA MOJ NAROD. SVAKA SJAJNA BOROVA IGLICA, SVAKA PJEŠČANA OBALA, SVAKA MAGLA U TAMNOJ ŠUMI, SVAKI KUKAC, SVETI SU U PAMCENJU I ISKUSTVU MOGA NARODA. SOKOVI KOJI KOLAJU KROZ DRVEĆE NOSE SJECANJA NA HRVATSKOG ČOVJEKA.

MRTVI GRAMZIVCI ZABORAVLJAJU ZEMLJU SVOG ROĐENJA KADA ODU NA ŠETNJU MEĐU ZVIJEZDAMA. NAŠI MRTVI NIKADA NE ZABORAVLJAJU OVU LIJEPU ZEMLJU JER ONA JE MAJKA HRVATSKOG ČOVJEKA. MI SMO DIO ZEMLJE I ONA JE DIO NAS. MIRISAVO CVIJECE NAŠE SU SESTRE, JELEN, KONJ, VELIKI BJEOGLAVI SUP, SVI ONI SU NAŠA BRACA. STJENOVITI VRHUNCI, SOČNI PAŠNJACI, TOPLINA TIJELA MAGARCA I ČOVJEK – SVI PRIPADAJU ISTOJ OBITELJI...

TA SJAJNA VODA ŠTO TEČE BRZACIMA I RIJEKAMA NIJE SAMO VODA VEĆ I KRV NAŠIH PREDAKA. AKO IM PRODAMO ZEMLJU, MORAJU SE SJETITI DA JE TO SVETO I DA SVAKI ODRAZ U BISTROJ VODI MORA PRICA DOGAĐAJE I SJECANJE MOGA NARODA. ŽUBOR VODE GLAS JE MOGA OCA. RIJEKE SU NAŠA BRACA, ONE NAM UTAZUJU ŽED...

NE ZNAM. NAŠ NAČIN JE DRUKČIJI NEGO NJIHOV. IZGLED NJIHOVIH GRADOVA BOLI OČI HRVATSKOG ČOVJEKA. ALI MOŽDA JE TO TAKO JER JE HRVATSKI ČOVJEK "DIVLJI" I NE RAZUMIJE. NEMA MIRNOG MJESTA U GRADOVIMA SEBIČNOG ČOVJEKA. NEMA MJESTA DA SE ČUJE OTVARANJE LISTOVA U PROLJECE ILI DRHTAJ KRILACA KUKACA. ALI MOŽDA ZATO ŠTO SAM JA "DIVLJI" I NE RAZUMIJEM. BUKA JEDINO DJELUJE KAO UVREDA ZA UŠI. I ŠTO JE TO ŽIVOT AKO ČOVJEK NE MOŽE CUTI OSAMLJENI KRIK GALEBA ILI NOCU PREPIRKU ŽABA U BARI? JA SAM HRVATSKI ČOVJEK I NE RAZUMIJEM. HRVAT VIŠE VOLI BLAGI ZVUK VJETRA KAD SE POIGRAVA LICEM MORA, KAO I SAM MIRIS VJETRA OČIŠĆEN PODNEVNOM KIŠOM ILI NAMIRISAN BOROVINOM.

ZRAK JE SKUPOCJEN ZA HRVATSKOG ČOVJEKA JER SVE ŽIVO DIJELI JEDNAKI DAH – ŽIVOTINJA, DRVO, ČOVJEK. GRAMZIVAC NE IZGLEDA KAO DA OPAŽA ZRAK KOJI DIŠE. KAO ČOVJEK KOJI UMIRE MNOGO DANA, ON JE OTUPIO NA SMRAD. ALI AKO IM PRODAMO NAŠU ZEMLJU, MORAJU SE SJETITI DA JE ZRAK SKUPOCJEN ZA NAS, DA ZRAK DIJELI SVOJ DUH SA SVIM ŽIVOTOM KOJI PODRŽAVA...

MORAJU NAUČITI SVOJU DJECU DA JE TLO POD NJIHOVIM STOPAMA PEPEO NJIHOVIH DJEDOVA. DA BI ONI POSTOVALI ZEMLJU, NJIHOVA DJECA TREBAJU ZNATI DA JE ZEMLJA S NAMA U SRODSTVU. UCITI DJECU, KAO ŠTO TO MI ČINIMO S NAŠOM, DA JE ZEMLJA NAŠA MAJKA. ŠTO GOD SNAĐE ZEMLJU, SNACI ĆE I SINOVE ZEMLJE. AKO ČOVJEK PLJUJE NA TLO, PLJUJE NA SEBE SAMOGA.

TO MI ZNAMO: ZEMLJA NE PRIPADA ČOVJEKU, ČOVJEK PRIPADA ZEMLJI.

SEATTLE 1854. / JANKOVIĆ 2003.

Velibor Janković

Rođen 10. svibnja 1948. u Varaždinu.

Studij likovnih umjetnosti završio u Zadru. Neko vrijeme radio kao ravnatelj Zbirke umjetnina "Juraj Plančić" u Starom Gradu na Hvaru, gdje je osnovao galeriju "Sv. Jerolim". Primarni slikarski izraz vrlo brzo nadopunjuje drugim vidovima likovnog izražavanja, tako da se danas, osim slikarstvom, bavi i izradom objekata i instalacija, skulpturom, grafikom i grafičkim oblikovanjem, a kao likovni pedagog-mentor radi u Osnovnoj školi Primošten, te niz godina vodi likovne radionice Međunarodnog dječjeg festivala i glerije sv. Krševana u Šibeniku.

Živi i radi u Primoštenu.

Adresa: 22202 Primošten, Bilo b.b.

Tel: 022 57 09 57

e-mail: velibor.jankovic2@si.t-com.hr

Sudjelovao na stotinjak skupnih izložbi.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1971.

Izložba slikarskih radova, pokrovitelj: Odbor Matice Hrvatske, Šibenik
Šibenik, Centar za kulturu, Foyer kazališta

1977.

"Homo volans", crteži, Stari Grad, Galerija "Sv. Jerolim"

1978.

"Homo volans", slike i crteži, Šibenik, Muzej grada Šibenika

1984.

"Arhipelag", crteži, kolaži, objekti, Šibenik, Gradska biblioteka "Juraj Šižgorić"

1993.

"Novi strojevi", slike, Zagreb, Muzejsko galerijski centar "Gradec"

"Novi strojevi", slike, Split, Palača "Milesi" Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

"Novi Strojevi", slike, Dubrovnik, Palača Sponza

"Novi strojevi", slike, Šibenik, Krešimirov dom

"Crux Croatiae", crteži tušem, Šibenik, Galerija "Sebastian"

1994.

"Arhipelag", crteži, slike, objekti, Šibenik, Muzej grada Šibenika

"Novi strojevi", slike, Vezsprem (Mađarska), Muzej suvremene umjetnosti

1996.

"Arhipelag", slike i objekti, Murter, Nacionalni park "Kornati" / Marina "Hramina"

1999.

"Relikvije", skulpture, reljefi, Šibenik. Galerija sv. Krševana

2000.

"Relikvije", skulpture, reljefi, slike, Split, Salon Galić

2005.

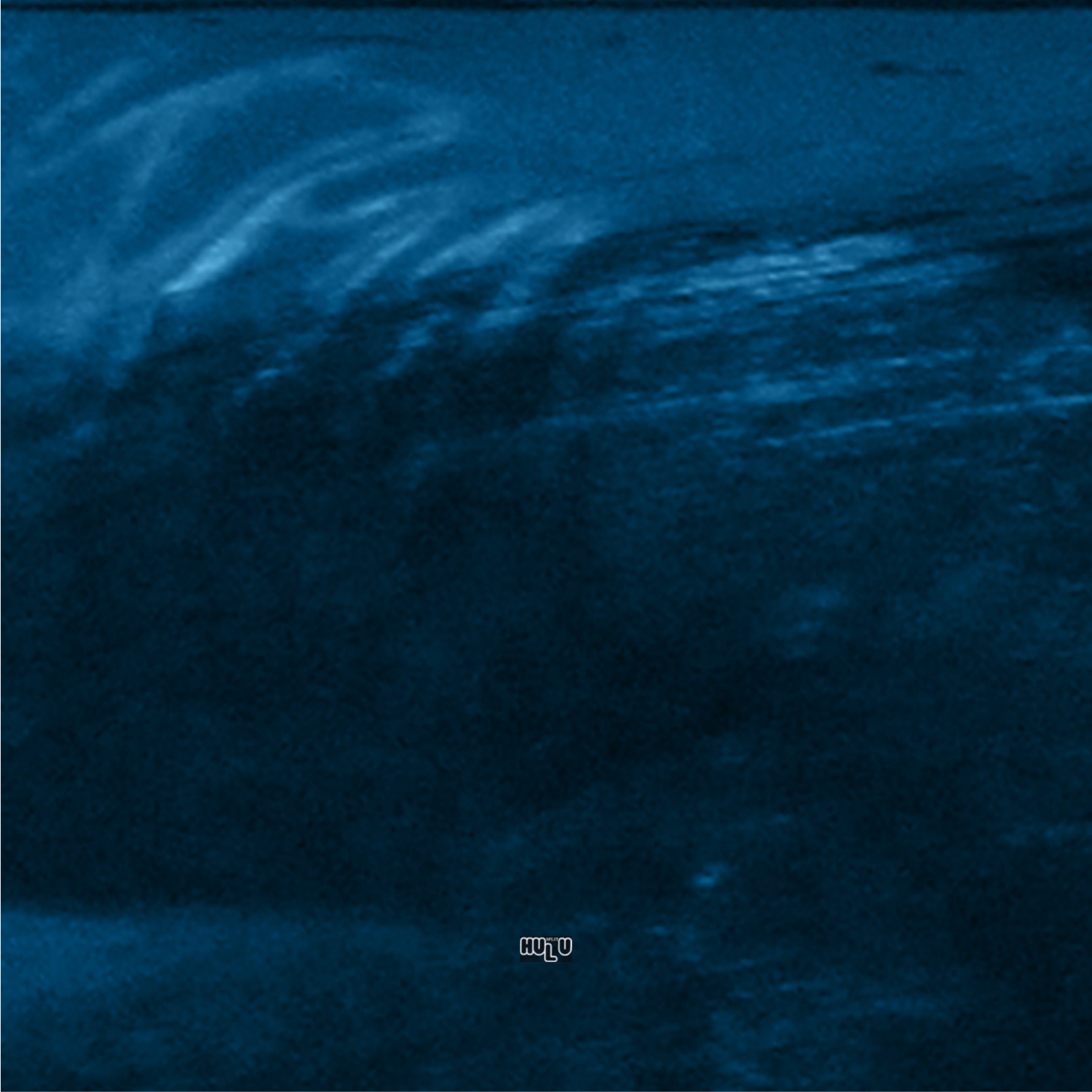
"Novi strojevi", slike, Šibenik, Galerija gradske knjižnice "Juraj Šižgorić"

2009.

"Post Cards" (Homage a Robert Rauschenberg), grafike, Šibenik. Galerija sv. Krševana

2010.

"Machinae etc.", Zadar, Galerija umjetnina Narodnog muzeja, Izložbeni paviljon Gradska loža

საქს